

הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר שליט"א
 רב ונאבד זכרון מאיר ור"י לובלין ב"ב

דור רביעי

התכנסנו הערב לשמו ולזכרו של הגאון הגדול תאוות נפש רבנו גאב"ד פרשבורג
 סך הדעת סופר במלאת שלושים שנה מת צדיק לדורו נעזב מת צדיק לזרעו אבוד.
 ובמלאת 150 שנה להסתלקותו של מרן החתם סופר זי"ע ועכ"י.
 שנים עברו ותקופות נגוזו ומת צדיק לדורו אבוד גאב"ד פרשבורג מרן הדעת
 סופר זי"ע שזכיתי לעמוד במחיצתו ובד' אמותיו בזמן שהיה מלך בישראל שם
 בפרשבורג ואף זכיתי לעמוד לידו ממש בביהמ"ד.
 ובכוונה אתיחס לדור הרביעי ולא בדור הראשון בהזכירי את אותו הליכה
 שהלכתי עם מורי ורבי ה"ה הגאון רבי מאיר שפירא זי"ע מלובלין לבית החיים
 העתיק בלובלין הטמונים וספונים שם גאוני קדם המהרש"ל, הש"ך ורבי נפתלי כץ
 ור' אברהם מוכר ירקות ור' עזריאל איש ברזל, וניגש תחילה לדור אחרון של רבנו
 החזה ואח"כ למהרש"ל ולשאלתי למה ניגש לדור האחרון ולא לפי סדר שחיו
 ת"כ השיב לי במתק לשונו כידוע כמ"ש (ויקרא כו מה) וזכרתי את בריתי יעקב ואף
 את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור למה מתחילים בדור
 האחרון ורק אח"כ ליצחק ואברהם, מכיוון שאברהם אבינו הוא כבר רחוק מאתנו
 יצחק פחות רחוק מאתנו הכי קרוב אלינו הוא יעקב אבינו.

חז"ל פירשו (בירושלמי שקלים פ"ב) אך בצלם יתהלך איש לעולם תהא כן
השמועה עומד כנגדו. כשאומרים שמועה ממאן דהוא יתאר את בעל השמות
כאילו עומד מולו.

ובבואנו לדבר בשבחו של רבנו הרעת סופר, במאור פניו הזוהרות פני אציל
ששרתה על פני גאב"ד פרשבורג הבחינו גם אלו שלא ידעו את חכמת הפתח
הכירו שהוא הוא האיש שיש עליו אצילות לא רק שלו, ולא רק של דורות מלפניו
אלא למעלה בקודש, וכל תנועה שלו וכל מידה שבו ניכרת אצילותו שלו
אבותיו ורבותיו.

אגלה כאן פרט שאינני ידוע לאחרים אף לא לבני משפחתו הקרובים, הוא
אבדלח"ט נהג להיוועץ בי ואף לגלות לי פרטים שלא דיבר עם איש, באיש לה
ופעם בשיחה עמו כאן בירושלים עיה"ק כאשר היה כבר בגיל 80 אמרתי לו
אני למה הנך מאריך ימים יותר מאשר אבותיך הק' הרי גם החתם סופר לא
לגבורות, הכתב סופר לא הגיע אף לשישים שנה ואף לא אביו השבט סופר
למעלה בקודש הגה"ק ר' עקיבא איגר עבר את גיל השמונים כמובן שציפה ל
תשובתי והשבתי לו כי היות והנך נושא שמו של סבך הגה"ק ר' עקיבא
שיסוד מידתו היה ענווה וענווה הוא סגולה לאריכת ימים זכרתי שפרץ
ושלחץ ידי בחוזקה והודה לי כי זהו התשובה הנכונה, וקלעתי למטרה.

כך היה תואר פניו של הרעת סופר שבמובנים שונים התבטל כל ישותו ופניו
כלפי אבותיו הקדושים, וכשחז"ל (ב"מ פ"ד) אומרים שופריה דרב כהנא
שופריה דרב אבוהו, שופריה דשופריה דרב אבוהו מעין שופריה דיעקב אביו
שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון.

ולא תמיד חזותו החיצונית של האדם מראה על פנימיותו. אלא ברב מהות
במראהו ומהותו השתקף אצילותו של רב אבוהו. וכמ"ש בפרק קמא דסוטה
שאמתיה של הקיסר שיבחה אותו וברב אבוהו השתקף אצילותו של יעקב אביו
ומי שהכיר פניו של גאב"ד פרשבורג, הכרת פרצופו שלו דרך פרצופו של
הגדול השבט סופר ושל זקנו הכתב סופר ושל זקנו הגדול החתם סופר ואוסף
בפרשתינו (בראשית כה יט) אלה תולדות יצחק בן אברהם הוליד את יצחק
צריך לציין שאברהם הוליד את יצחק וכו' אלא בצורתו של יעקב הכירו את
ואף הכירו בצורתו של יעקב את אברהם ויעקב היה העד כי אברהם הוליד
יצחק, וכן זכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי
אזכור, פי' שמזה שאני זוכר את יעקב אבינו אני ממילא זוכר את יצחק
אברהם, שבפניו ניכרה מהותו ומידותיו של יצחק ושל אברהם, וכן ניכרה
של גאב"ד פרשבורג את אצילותו וענוותנותו הרי הם מהוריו אבותיו ורבותיו
עברו על פניו.

הגאון רבי זלמן שפיצר חתנא דבי נשיאה של מרן החתם סופר ורב

בספרו 'תקון שלמה' שם הוא מספיד את מורו ורבו המהר"ם שיק שהיה תלמיד מובהק למרן החת"ס (והוא גם כתב עליו תשובות רבות) והגר"ז אומר על רבו שהיה לו ענוה מעין זו של רבי עקיבא אייגר, ומציין למה אני לא מציין ענוה מעין זו של מריח החתם סופר אך ההבדל הוא בכך שהחתם סופר ידע על גדלותו אך לא התגאה בגדלותו, וניצל את הגדולה להנחילו למען העם לעומת זאת רבי עקיבא אייגר לא ידע כלל על גדלותו ואף התכחש לכך באופן מוחלט.

את גאב"ד פרשבורג שהכרתיו מקרוב ואולי הכי קרוב מכל אלו הנוכחים עמנו עתה כאן, הוא תמיד התכחש לעצמו והתבטל לאבותיו ורבותיו, וידוע על מורי חקני הגה"ק בעל ה'אורים ותומים' (ביערות דבש, דרוש ראשון) בפירוש עה"פ אתה חונן לאדם דעת, מזכיר שם שמקובל בידנו שהצדיק האמיתי משאיר בקבר רק חלק מהגוף אך עיקר הגוף והצורה האמיתית שלו הוא לוקח עמו לגן עדן התחתון וכן עין העליון ולא רק צורת הגוף אלא צורת הנשמה ואת יופיה את זה הוא לוקח עמו לגי' התחתון והעליון ומופיע שם.

ואחזור למה שהתחלתי במאחז"ל לעולם יראה אדם בעל השמועה עומד כנגדו, למרות שבעל השמועה עזב אותנו לאנחות זה שלושים שנה ואולי כבר מאה וחמישים שנה בעולם העליון ושבק חיים לכל ישראל אך את הצלם והדמות עמנו תמיד. ולעולם יראה אדם בעל השמועה עומד כנגדו. את הצורה והצלם אלוקים שמשפיעה עלינו בעולם הזה אותו צלם אלוקים משפיעה עלינו עד היום. שנאמר אך בצלם יתהלך איש.

זכרו תורת משה עבדי אשר ציוותי אותם על כל ישראל חוקים ומשפטים הנני אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא והשיב לב בנים על אבותם.

הנאם הקדום הקדמני בפסוק זה ואך ברצוני להוסיף על מה שנאמר בכדי לשבח קמי מארי ולסיים בשבח.

האם עלינו הכח לפרט אלפי אלפים דינרי כסף וזהב כפי שהגמ' אומרת במגילה ובברכות מפעולותיו של מרן החתם סופר זי"ע. ואילו הייתי מונה רק חלק מזעיר ממה שמקובל לנו מאבותי ורבותי שהתאבקו בעפר רגליו של החת"ס והיו תלמידיו ותלמידי תלמידיו, הרי יכלה הזמן והם לא יכלם. ורק דרוש אחד מחייו של החת"ס עה"פ זכרו תורת משה עבדי אשר ציוותי אותם על כל ישראל וצ"ל לכל ישראל וזאת עפ"י דקדוק.

אך כשאנו מתבוננים, ואני בעיני ראיתי ואחרים גם ראו זאת ואינו דומה שמועה לראיה. מי שראה והכיר את מרכזו אירופה בתפארתה, את קהילות הקודש בתפארתם שם, ראו שרוח החתם סופר זי"ע שמרה עליהם יותר מכל, רוח אלוקים מנשב על פני המים, בכל ישיבה ובית מדרש, בכל בית יהודי ורק לא בדור הראשון ולא בשני ולא וכו' אלא עד ימינו אנו ואולי גם הלאה. מוכרחים אנו להתבונן

מחייבן כח זה. האם מתוך תורה לשמה, כי ידעו אנו מאמינים שכל הלשון החדשה
לשמה זוכה לדברים הרבה, ולא עוד שכל הלשון כולו כדאי לו כחלם ציבור
וצדיק הדור למדו תורה לשמה. וכולם זכו להרבה דברים.

אנו אין לנו מורד ופולס למדור באמת הנפש וקדמתם הגדולה ציבור להמשיך
צדיק לצדיק ובין גאון לגאון. אך ברור לנו שלא היו צדיקים מלפני החת"ס ואנו
ואולי מלפני פניו שכ"כ הרבה גנח וילל על גלות השכינה, על בבה ישראל וכו'
שמים כמרן החת"ס זי"ע.

ודבר ידוע שהגה"ק רבי מרדכי בנעט זי"ע גאב"ד ניקלשבורג שהיה נצי"ק
הדור שמרן החת"ס סופר הלך אליו לקבל סמיכה בכדי שיוכל לקבל את הדבר
פרשבורג בצורה רשמית, ואמר עליו שהוא "לעבענדיגער" – ישיעה הנצי"ק
הגאון רבי דוד דייטש" בעל "אהל דוד" תלמידו של הגה"ק הידוע ביהודה וכו'
עליו שהוא ה"לעבענדיגער" – חובת הלבבות בדורנו.

ומי לנו עוד בכל הדורות היה עורך תיקון חצות מדי ליל ששי יחד וכו' ב
הישיבה, כחח"ס, שהיו גדולי הדורות ומאה וחמישים שהם היו המפורסמים
מלבד אלפי תלמידיו לו קודם לכן למדו בצוותא, ובדמעות שליש, את החב"ד
התורה בעומק ואח"כ ערך תיקון חצות. מי לנו גדול מזה, והכל בבביות עצומה
גלות השכינה. שביום היה כאחד האדם כפי שכותב בנו הגה"ק רבי שמואל
סקראקא מתהלך בין האנשים ולא פרש מהם, אבל בשעות הלילה הפך להיות
עובד ה' באמת, בין עבדי ה' בלילות שאו ידיכם קדש ודברו את ה'

אינני נוהג לספר עובדות אך את הידוע שבסיפור דלהלן השופך אור העצום
זאת מועזע מה שידוע ממרן החת"ס זי"ע, על הלך המחשבה שבו. שבאותה הלילה
עת שערכו תיקון חצות היה נוהג לכבד את אחד התלמידים לומר פזמון נשיים
שבתיקון חצות. הלה אמר ולא הזיל דמעה. והחת"ס הגיד מיד ואמר שמעיה בן
כי תלמיד זה יש בו ניצוץ של אותו כח ש"ץ כי איך אפשר לומר תיקון חצות וכו'
לבבות ולהזיל דמעה.

בתנא רבי אליהו רבא (פרק ד') מפני מה זכה משה למאור פניו, שלא רבי ב
נביאי הדורות הקודמים. מפני שנאנח כל ימיו על כבוד שמים וכבוד ישראל ונאנח
לעשות שלום בין ישראל לאביהם שבשמים. זה היה החת"ס סופר ידוע
ומי שמביט ומבין בתשובותיו של החת"ס על ששה חלקיו רואה שכל תשובה
מלווה בחינת הדורות מלבד הגאונות שבו ומלבד בירור ההלכה ומלבד הדיעות
הרבות אפשר לראות בכל פתיח של תשובה וכל חתימה שבסיום מחוזה ספר מוסר
והדרכה. הן בנוגע להנהגה או רבנות או להשקט מריבות ומחלוקת ולהעמדת יד
על תילה ובמיוחד לימוד זכות על בני ישראל. כך בכל תשובה ותשובה
ובמשימתו כמחנך הנחיל גם כן עוצמה רבה בהבדל לגדולים וצדיקים אחדים
שהחת"ס רצה לחנך את הדור בקדושה שקידשה לשעתה קידשה לעתיד לבוא

שחיה הכר נאחז, ולא ימושו מפיו ומפי זרע וזרעך אמר ה' מעתה ועד
 שלם, וזכה לזרע הודות לדמעות שהחיל מעיניו. וידוע העובדה שפעם אחת בערב
 זשעה באב הסתער בחדרו ולקראת הסעודה המפסקת בכה עד מאוד ועד שמילא
 מס מלא דמעות מומצותיו, וטבל בו פיסות הלחם לסעודה המפסקת חו היתה
 זערתו בערב ט' באב. וזהו הנאנחות על החורבן הבכיה על כבודן של ישראל
 שנשבה ומפני מה זכה משה למאור פנים, מפני שנאנח כל ימיו על כבוד שמים
 יסבד ישראל ונאנח להחטיל שלום בין אביהם שבשמים ובין אביהם שבשמים
 לישראל.

ולמים נבאר את הפסוק זכרו תורת משה עבדי, שציויתי לכל ישראל. השי"ת
 נקט תפקיד להשגיח בימיו על כל ישראל, ציויתי אותו לבל ידח ממנו נידח של
 כל יהודה, לא רק הגאונים ולא הרבנים ולא פשוטי העם ולא הביטונים ואף
 התניקות של בית רבן ואם נזכה ללכת בדרך זה הסלולה לנו מדוד דוד לבל יפלו
 דוד או אבא אבא מקראים תלמידי וממשיכי השלשלת ודרך התורה החת"ס ולזכות
 בנפא הקדש העם אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' הגדול
 העתה השיב לב בנים על אבותם ולב אבותם על בנים ברחמים גדולים, אמן.

ארון הקודש בהיכל פרשבורג השוק מרחק מביהמ"ד בפרשבורג

ידוע שהחת"ס לחם בחרב ובחנית נגד המשכילים והריפורמים והדברים כתובים
רוטים.

זכיתי להיות יחד עם גאב"ד פרשבורג ונשיא הישיבה האידנא ביומא דהילולא
ל מרן החת"ס בפרשבורג ושם במעמד האזכרה בבית המדרש הגדול אמרתי
אומי לפני בני הקהילה כי זכות גדולה נפלה בחלקי לבוא הלם במקום שהחתם
פר מלך וכאן יש להכריז לא יבוא ארור וטמא בשערי ירושלים וחייבים מסאן.
על קברו להתפלל שלא יטמאו את ירושלים ולא יפרצו פרצות את חומות
ירושלים וזכותו יגן עלינו שיהי' התעוררי התעוררו ירושלים עיה"ק ויבא היום
זהחושך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה בב"א.

בכינוס התלמידים תשל"ב. בשולחן הנשיאות נראים: הרבנים הגאונים רבי יצחק שלמה אונגר – רב חוג תת"ס ב"ב,
רבי שמחה בונם סופר – גאב"ד פרשבורג, רבי מרדכי יוסף שלזינגר – רבה של איזנשטאט, רבי שמואל הלוי וואזנר
– רב דוכרן מאיר ב"ב, רבי דב קרויזר – מלפנים ראש הישיבה, רבי ברוך שמעון שניאורסון – ראש ישיבת טשיבן,
רבי אברהם יוסף שפירא – חרב"ג של חשב סופר.